

Sygn. akt I ACa 365/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 kwietnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Andrzej Lewandowski
Sędziowie:	SA Ewa Tomaszewska SO del. Elżbieta Milewska-Czaja (spr.)
Protokolant:	stażysta Krzysztof Domitrz

po rozpoznaniu w dniu 22 kwietnia 2016 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa S. K. we W.

przeciwko K. (...) w S.

z udziałem interwenientów ubocznych po stronie powoda (...)S.j w S. i S. im. E. K. w T.

oraz interwenientów ubocznych po stronie pozwanej: S. im. F. S. w G., S. (...) w G., S. im. S. A. w T., S. (...) w R., S. im. Z. C. w L., S. (...) w W., S. im. S. W. (1) we W., (...) S.j w P., S. Centrum w B., (...) S.j w K., S. (...) w J., T. S. w K., (...) S.j w S., (...) S.j im. (...) A. w S. i S. im. U. L. w L.

o ustalenie nieważności ewentualnie uchylenie uchwały

na skutek apelacji interwenientów ubocznych S. im. E. K. w T. i (...)S.j w S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku

z dnia 11 grudnia 2014 r. sygn. akt XV C 1141/13

I/ oddala apelacje interwenientów ubocznych po stronie powodowej;

II/ zasądza od interwenientów ubocznych S. im. E. K. w T. i (...)S.j w S. na rzecz S. im. F. S. w G. kwoty po 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;

III/ zasądza od interwenientów ubocznych S. im. E. K. w T. i (...)S.j w S. na rzecz S. im. Z. C. w L. kwoty po 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;

IV/ zasądza od interwenientów ubocznych S. im. E. K. w T. i (...) S.j w S. na rzecz S.(...)E w G. kwoty po 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;

V/ zasądza od interwenientów ubocznych S. im. E. K. w T. i (...)S.j w S. na rzecz S. im. S. A. w T. kwoty po 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;

VI/ zasądza od interwenientów ubocznych S. im. E. K. w T. i (...)S.j w S. na rzecz S. (...) w R. kwoty po 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;

VII/zasądza od interwenientów ubocznych S. im. E. K. w T. i (...)S.j w S. na rzecz (...)S.j w P. kwoty po 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;

VIII/zasądza od interwenientów ubocznych S. im. E. K. w T. i (...)S.j w S. na rzecz S. Centrum w B. kwoty po 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;

IX/ zasądza od interwenientów ubocznych S. im. E. K. w T. i (...)S.j w S. na rzecz S. J. w J. kwoty po 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;

X/ zasądza od interwenientów ubocznych S. im. E. K. w T. i (...) S.j w S. na rzecz T. S. w K. kwoty po 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;

XI/ zasądza od interwenientów ubocznych S. im. E. K. w T. i (...)S.j w S. na rzecz (...)S.j w S. kwoty po 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;

XII/ zasądza od interwenientów ubocznych S. im. E. K. w T. i (...) S.j w S. na rzecz (...) S.j im. (...) A. w S. kwoty po 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

SSO del. Elżbieta Milewska-Czaja SSA Andrzej Lewandowski SSA Ewa Tomaszewska

I ACa 365/15

UZASADNIENIE

Powódka domagała się ustalenia nieważności uchwały Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia K. (...) w S. z dnia 14 listopada 2013 roku podjętej w ramach punktu (...) porządku obrad w przedmiocie wyrażania zgody na przystępowanie K. (...) do spółdzielczych kas oszczędnościowo – kredytowych ewentualnie o uchylenie wskazanej uchwały oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W toku postępowania po stronie powodowej interwencję uboczną wnieśli S. im. E. K. w T. oraz (...) S.a w S. .

W odpowiedzi na pozew K. (...) w S. wniosła o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powódki na jej rzecz kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Po stronie pozwanej interwencję uboczną zgłosili S. im. F. S. (2) w G., S. (...), S. im. S. A. w T., S. (...), S. im. Z. C. (2) z siedzibą w L., S. (...), S. im. S. W. (2), S. w P.,

S. C.m z siedzibą w B., (...) (...)a, S. (...), T. S. w K., (...) S.a w S., S. im. (...) A., S. im. U. L. w L. wnosząc o oddalenie powództwa.

Sąd Okręgowy w Gdańsku wyrokiem z dnia 11 grudnia 2014r. przy udziale interwenientów ubocznych S. im. F. S. (2) w G., S. (...)E w G., S. im. S. A. w T., S. (...) w R., (...) im. Z. C. (2) w L., S. (...) w W., S. im. E. K. w T., S. im. S. W. (1) w W., (...) S.j w S., (...) S.j w P., S. Centrum w B., (...) S.j w K., S. (...) w J., T. S. w K., (...) S.j w S., (...) S.j im. (...) A. w S., S. im. U. L. w L. w sprawie z powództwa S. K. we W. przeciwko K. (...) w S. o ustalenie nieważności ewentualnie uchylenie uchwały oddalił powództwo i orzekł o kosztach procesu.

Sąd Okręgowy orzekając oparł się na następującym stanie faktycznym sprawy oraz rozważaniach prawnych:

W dniu 14 listopada 2013 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie K. (...) podjęło uchwałę nr 4 w sprawie, w której „Walne Zgromadzenie K. (...) wyraża zgodę na przystępowanie K. (...) do spółdzielczych kas oszczędnościowo – kredytowych zrzeszonych w K. (...)”. Za przyjęciem powyższej uchwały opowiedziało się 35 kas, zaś przeciwko były 3.

Sąd I instancji wskazał, że powódka wystąpiła o ustalenie nieważności powyższej uchwały Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia K. (...), a więc podstawę prawną takiego roszczenia stanowią przepisy art.189 k.p.c. w związku z art.58 § 1 i 2 k.c. Dla uwzględnienia powództwa koniecznym jest zatem wykazanie przez powoda sprzeczności uchwały w zaskarżonej części z prawem lub z zasadami współzycia społecznego oraz wykazanie po stronie powoda istnienia interesu prawnego. Sąd Okręgowy wskazując na orzecznictwo uznał, że powód nie ma interesu prawnego, albowiem nie ma obecnie żadnego zagrożenia dla jego prawnie chronionych interesów. Zaskarżona uchwała umożliwia jedynie potencjalną pomoc kasom, które nie spełniają wymagań posiadania odpowiedniej wysokości kapitałów własnych do aktywów, pozostawiając decyzje zainteresowanym kasom. W ocenie Sądu I instancji nie można również mówić o niepewności sytuacji prawnej powoda, skoro zaskarżona uchwała bezpośrednio nie wywiera na powódkę żadnego skutku. Nie ma, więc w jej sytuacji prawnej żadnej niepewności, ani tym bardziej zagrożenia.

Mając zatem na uwadze fakt, że powód nie wykazał interesu prawnego w uchyleniu przedmiotowej uchwały, niniejsze powództwo podlegało oddaleniu, o czym Sąd orzekł w pkt I wyroku na mocy art. 189 k.p.c. a contrario.

Niezależnie od powyższego w ocenie Sądu I instancji przedmiotowe powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie również z uwagi na merytoryczne aspekty. W pozwie powodowa K. (...) we W. wywozowała, że zaskarżona uchwała jest sprzeczna z prawem w trzech aspektach tj, że K. (...)a nie może uzyskać statusu członka po przystąpieniu do kasy (art. 10 uskok), nie może być członkiem kas z uwagi na konieczność poniesienia w związku z członkostwem pewnych nakładów, którymi kasa nie dysponuje oraz K. (...) nie ma możliwości inwestowania w kasy.

Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z art. 42 celem działalności K. (...) jest zapewnienie stabilności finansowej kas, a w szczególności udzielenie kasom wsparcia finansowego ze środków funduszu stabilizacyjnego oraz sprawowanie kontroli nad kasami dla zapewnienia bezpieczeństwa zgromadzonych w nich oszczędności oraz zgodności działalności kas z przepisami prawa. Dla realizacji celów o którym mowa w art. 42 kasy wnoszą na wyodrębniony w Kasie Krajowej fundusz stabilizacyjny środki w wysokości co najmniej 1% i nie więcej niż 3% ich aktywów. (art. 55 ust 1). K. K. prowadzi działalność niezarobkową, a nadwyżka bilansowa K. (...) powiększa fundusz stabilizacyjny. (art. 57 ust 1 i 2) Środki finansowe pozostające w dyspozycji K. (...) mogą być inwestowane z zachowaniem najwyższej staranności w papiery wartościowe, lokaty w bankach oraz jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych rynku pieniężnego. (art. 56 ust 1) Z przytoczonych artykułów w ocenie Sądu I instancji wynika, że (...) K. jest spółdzielnią osób prawnych, a jej członkami są wyłącznie spółdzielcze kasy oszczędnościowo - kredytowe, przy czym ich członkostwo jest obowiązkowe. K. pełni dwie funkcje - stabilizacyjną i nadzorczą w celu zapewnienia bezpieczeństwa zgromadzonych w nich oszczędności oraz zgodności działalności kas z przepisami ustawy. Funkcja stabilizacyjna K. musi być traktowana jako funkcja zasadnicza. K. ta jest bowiem podmiotem, który posiada wyłączne kompetencje w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa finansowego kas oraz dysponuje środkami, które mogą być przeznaczone na pomoc kasom w wypadku problemów finansowych.

K. (...)a może udzielić innym kasom pomocy w formie kredytów, pożyczek. Formy te jednak z uwagi na charakter udzielonej pomocy nie odniosą takiego skutku w znaczeniu stabilności i płynności finansowej spółdzielczej kasy oszczędnościowo – kredytowej. Zupełnie inny skutek będzie w przypadku dokonania przez K. darowizny, czy też objęcie udziałów w kasie jako jego członek. Wówczas pieniądze z wniesionych udziałów bezpośrednio wpływają na kondycję finansową kasy, albowiem zasila fundusz własny kasy podwyższając go, a co za tym idzie wpływa na współczynnik wypłacalności. Środki zaś na udziały pochodzą z innych źródeł np. dywidend, darowizn, czy też ze środków spółki (...) w Luksemburgu. (...) K. bowiem na swoje fundusze.

Sąd Okręgowy wskazał, że obejmowanie udziałów przez Kasę Krajową nie oznacza, iż jest to równoznaczne z jej charakterem zarobkowym. Czynność ta nie ma bowiem na celu zysku, a jedynie pomoc zagrożonej kasie. Wiąże się to z określonym ryzykiem, iż w przypadku nie wdrożenia programu naprawczego, pieniądze te mogą przepaść. W świetle powyższego, Sąd I instancji uznał, że podjęta uchwała nie jest sprzeczna z przepisami prawa. W związku z powyższym Sąd Okręgowy oddalił powództwo na podstawie art. 189 k.p.c. a contrario w zw. z art. 58 ust 1 i 2 k.c., o czym Sąd orzekł w punkcie I wyroku.

Sąd I instancji nie dopatrył się naruszenia prawa, gdy chodzi o sposób podjęcia zaskarżonej uchwały i jej zgodność z prawem. Z tych względów Sąd Okręgowy oddalił także roszczenie ewentualne rozstrzygając w tym przedmiocie a contrario na podstawie przepisu art. 42 ust.2 ustawy Prawo spółdzielcze. O kosztach postępowania orzeczono na podstawie przepisów art.108 § 1 k.p.c., art.98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art.99 k.p.c.

Apelacje o tożsamych zarzutach i wnioskach od powyższego wyroku wnieśli interwenienci uboczni powoda (...)S.a K.(...)a w S. oraz S. K.(...)a im. E. K. w T. zarzucając mu:

1/ naruszenie art.189 kpc poprzez jego wadliwe zastosowanie, co doprowadziło Sąd do stwierdzenia, że powódce nie przysługuje w niniejszej sprawie interes prawny w rozumieniu tego przepisu;

2/ naruszenie art.58§1kc poprzez jego wadliwe zastosowanie, albowiem przepis ten w ogóle nie znajdował zastosowania w niniejszej sprawie oraz naruszenia art.42§2prawa spółdzielczego poprzez brak jego zastosowania, gdy tymczasem to właśnie ten przepis stanowi właściwą podstawę prawną oceny ważności zaskarżonej uchwały;

3/ naruszenie art.16§1 i art.19§1 pr. spółdzielczego, art.13 ustawy z dnia (...).11.2009r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych i art.12ust.1 uskok w zw. z art.56ust.1 i art.55 ust.2 i 3 uskok poprzez brak ich zastosowania, podczas gdy zastosowanie tych przepisów skutkowałoby stwierdzeniem, że K.(...)a nie ma możliwości ważnego złożenia deklaracji członkowskiej w celu przystąpienia do (...) -u oraz nie ma możliwości zgodnego z prawem przeznaczenia na wpisowe, udziały i wkład jakichkolwiek środków finansowych;

4/ naruszenie art.10ust.2uskok poprzez brak jego zastosowania, gdy tymczasem z przepisu tego wynika, że (...) K. - ponieważ nie działa i działać nie może wśród osób fizycznych- nie ma zdolności do bycia członkiem (...) -ów;

(...)/ naruszenie art.44ust.1 i 2 uskok poprzez brak ich zastosowania, podczas gdy wynika z nich, że K. Krajowa w ogóle nie może prowadzić działalności polegającej na nabywaniu udziałów w spółdzielniach;

6/ naruszenie art.316§1kpc w zw. z art.365§1kpc poprzez pominięcie w ustaleniach faktycznych faktu wydania i treści prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 27 września 2013r. sygn. akt XV C 273/13 oraz poprzez brak uwzględnienia mocy wiążącej tego orzeczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości poprzez ustalenie nieważności zaskarżonej uchwały z dnia 14 listopada 2013r., ewentualnie poprzez uchylenie wskazanej uchwały i zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki oraz interwenientów ubocznych kosztów procesu za instancję odwoławczą w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu skarżący powołując się na orzecznictwo wskazali, że w ich ocenie mają interes prawny w wytoczeniu powództwa. Następnie skarżący powtórzyli całą argumentację dotyczącą zasadności powództwa, którą podnosili przez sądem I instancji wskazując, że K. Krajowa nie posiada możliwości prawnych, aby przystąpić do (...) -ów, a zaskarżona uchwała jest sprzeczna z prawem oraz statutem pozwanej.

W odpowiedzi na apelację pozwana oraz interwenienci uboczni po stronie pozwanej wnieśli o oddalenie apelacji oraz zasądzenie na ich rzecz kosztów procesu za instancję odwoławczą według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacje interwenantów ubocznych nie zasługiwały na uwzględnienie.

Na wstępie należy wskazać, że Sąd Apelacyjny podziela w niniejszej sprawie stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uzasadnieniu wyroku z dnia 13 kwietnia 2000 r. III CKN 812/98 (OSNC 2000/10/193), że sąd II instancji jest instancją merytoryczną, co oznacza, że ma obowiązek poczynić własne ustalenia faktyczne i ocenić je samodzielnie z punktu widzenia prawa materialnego. Mając to na względzie Sąd Apelacyjny uznał, że dokonane przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne są w niniejszej sprawie prawidłowe, a zatem przyjmuje je jako własne. Nie jest przy tym obowiązkiem sądu drugiej instancji powtarzanie ustaleń dokonanych przez sąd pierwszej instancji, o ile bowiem je podziela, wystarczy dać temu wyraz w uzasadnieniu (takie stanowisko zajął również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 lutego 2005 r., sygn. akt IV CK 526/04 opubl. Lex nr 177281).

Wobec zasadności zarzutu naruszenia art.316par1kpc w zw. z art.365par.1kpc Sąd Apelacyjny dopuścił dowód z k.133 akt XVC 273/13 Sądu Okręgowego wyroku na okoliczność daty prawomocności wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 27.09.2013r.oraz dowód z k.631-648 statutu K. (...).

Dodatkowo więc, należało ustalić, że wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 27.09.2013r. w sprawie XV C 273/13 stał się prawomocny z dniem 21.10.2013r. , a więc par.3 ust.2 pkt 11 statutu pozwanej w dacie podjęcia zaskarżonej uchwały już nie obowiązywał. Jednakże przeprowadzenie powyższych dowodów nie miało wpływu na zasadność rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego.

W sytuacji, gdy zarzuty apelacyjne obu skarżących są tożsame, należy odnieść się do nich łącznie, nie rozdzielając ich na poszczególne apelacje, mając na uwadze ekonomię procesową.

Należy wskazać, że powód wniósł dwa odrębne powództwa, jedno o ustalenie nieważności uchwały i Sąd I instancji prawidłowo wskazał, że zostało ono oparte na mocy art.58par.1kc w zw. z art.189kpc oraz powództwo ewentualne o uchylenie uchwały, które zostało oparte na mocy art.42 prawa spółdzielczego. Zasadność podstawy prawnej powyższych powództw potwierdzają wyroki Sądu Najwyższego (z dnia 16.03.2012r. IV CSK 342/11, z dnia 12.01.2007r. IV CSK 342/06).

W pierwszej kolejności należy więc rozważyć zasadność powództwa o ustalenie nieważności uchwały. Na rozważenie zasługuje więc zarzut naruszenia art.189kpc tj. istnienie interesu prawnego w wytoczeniu tegoż powództwa.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zasadnym jest zarzut naruszenia art.189kpc, albowiem powód ma interes prawny w wytoczeniu tego powództwa, ponieważ uchwała dotyczy jego praw, tj. mogą być one rzeczywiście zagrożone. Interes prawny odnosi się do sfery prawnej określonego podmiotu, a za interes prawny uważa się to wszystko, co dotyczy w jakiś sposób ochrony określonej sfery prawnej. Rozumienie cywilne interesu prawnego to potrzeba, korzyść, dobro. Musi to być interes obiektywny, to jest rzeczywiście istniejący w świetle obowiązujących przepisów, usprawiedliwiony, uzasadniony, słuszny, interes prawny to rzeczywiście istniejąca potrzeba ochrony prawnej. Potrzeba wytoczenia powództwa musi być wynikiem realnej oceny zagrożenia czy naruszenia prawa, aby zasługiwać na miano interesu prawnego. Interes prawny jako przesłanka powództwa to obiektywna, rzeczywiście istniejąca w świetle obowiązujących przepisów prawnych, wywołana rzeczywistym naruszeniem, albo zagrożeniem określonej sfery prawnej potrzeba uzyskania odpowiedniej treści wyroku. Interes prawny to rzeczywista potrzeba ochrony sądowej. Skuteczność powództwa należy odróżnić od jego zasadności (Tadeusz Rowiński – Interes prawny w procesie cywilnym Wyd. Prawnicze W-wa 1971r.)

Zgodnie z doktryną interes prawny to prawna potrzeba uzyskania wyroku ustalającego, wynikająca z sytuacji prawnej, w jakiej dana osoba się znajduje, a uzasadnia tę potrzebę istnienie obiektywnej niepewności stanu prawnego lub prawa, grożącej naruszeniem danego stosunku prawnego lub poddającej w wątpliwość jego istnienie. Przyjmuje się, że powództwo o ustalenie powinno być skierowane przeciwko podmiotowi, który istnienie prawa lub stosunku prawnego lub faktu o charakterze prawotwórczym kwestionuje, czy też narusza albo rości sobie również własne prawa. (por.” Nieważność czynności prawnej” M. Gutowski W-ctwo C.H.Beck W-wa 2012). Linia orzecznictwa uznaje, że nie

istnieje interes prawny w wytoczeniu powództwa o ustalenie wówczas, gdy strona posiada możliwość wystąpienia z roszczeniem o świadczenie. Oceniając interes prawny powoda należy uzyskać odpowiedź, czy uchwała K. (...) (...) zagraża prawu poszczególnych jej członków tj. (...) -om. Otóż wyrażenie zgody na przestępowanie K. (...) do (...) -ów stwarza takie zagrożenie, gdyż umożliwia przystąpienie też do powoda, a więc istnieje między nimi stosunek prawny, który stwarza zagrożenie dla prawnie chronionych dóbr powoda. Powód jest członkiem K. (...) i każda uchwała K. (...) będzie oddziaływać na sferę prawną poszczególnych (...) -ów jako członków K. (...). Każdy członek spółdzielni ma interes prawny w ustaleniu nieważności uchwały tej spółdzielni.

Wobec ustalenia, że powodowi przysługuje interes prawny do wytoczenia powództwa o ustalenie nieważności uchwały należy dokonać oceny zasadności powództwa. Należy wskazać, że Sąd I instancji pomimo, że uznał brak interesu prawnego powoda w wytoczeniu niniejszego powództwa dokonał oceny jego zasadności i trafnie wskazał, że jest ono bezzasadne.

W pierwszej kolejności należy stwierdzić, że nieważność czynności przejawia się w tym, że czynność w ogóle nie wywołuje właściwych dla tej czynności skutków prawnych, a przyczyny nieważności odnoszą się do treści i celu czynności prawnej. Czynność polega na ustanowieniu uprawnienia, które jest zabronione przez normy prawne. (komentarz do 58kc). Zaskarżona uchwała wyraża zgodę na przystępowanie przez Kasę Krajową do spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, a więc przyznaje uprawnienie dla K. (...) w postaci możliwości przystępowania do (...) -ów. Tak więc należy odpowiedzieć na pytanie, czy takie uprawnienie jest zabronione przez ustawę. Otóż w ocenie Sądu Apelacyjnego K. (...)a (...) ma możliwość przystępowania do (...) -ów i uprawnienie to jest zgodne z prawem, gdyż pełni funkcję stabilizacyjną zgodnie z art.42 ustawy o skok, i zgodnie z którym celem działalności K. (...) jest zapewnienie stabilności finansowej kas, a w szczególności udzielanie kasom wsparcia finansowego ze środków funduszu stabilizacyjnego. Ponadto zgodnie z par.52ust.5 statutu pozwanej fundusz stabilizacyjny jest przeznaczony na finansowanie programów naprawczych. Tak więc uchwała w przedmiocie wyrażenia zgody na przystępowanie przez Kasę Krajową do (...) -ów nie narusza ani prawa, ani statutu. Skarżący wskazywali, że pozwana jako spółdzielnia osób prawnych nie może działać wśród członków osób fizycznych jak mówi art.10ust.1uskok. Należy wskazać, że K. (...)a dokonuje wydawania kart płatniczych bezpośrednio na rzecz członków kas na podstawie art.44ust.5 i 6 ustawy o skok, a więc taką działalność prowadzi na podstawie przepisów ustawy o skok.

Natomiast rację ma skarżąca podnosząc, że par.3ust.2 pkt 11 statutu pozwanej na dzień podjęcia uchwały (14.11.2013r) nie obowiązywał, jednak nie ma to znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie. Należy wskazać, że statut pozwanej, określa, iż fundusz stabilizacyjny przeznaczony jest na potrzeby stabilizowania kas, a w szczególności na finansowanie programów naprawczych (par.55pkt 5 statutu). Tak więc zgodnie ze statutem pozwanej może ona realizować programy naprawcze kas również poprzez możliwość przystępowania do kas jako ich członek. Jak wynika z wyjaśnień pozwanej potrzeba przystępowania do poszczególnych kas wynika z zaistnienia sytuacji braku płynności finansowej (...) -ów, a pomoc w postaci udzielania kasom pożyczek, czy też kredytów okazała się niewystarczająca. Objęcie udziałów w konkretnej spółdzielni przez Kasę Krajową jako jej członek wpłynie na stabilizację finansową spółdzielczej kasy oszczędnościowo- kredytowej. Obejmowanie udziału w spółdzielczych kasach oszczędnościowo- kredytowych nie ma być elementem działalności inwestycyjnej K. (...), ale jej działalności stabilizacyjnej zgodnie z art.42 uskok, co zauważyła Komisja Nadzoru Finansowego. W sytuacji coraz częściej występującego zjawiska problemów finansowych spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, zwłaszcza ogłaszania upadłości kas oraz wprowadzania zarządców komisarycznych niezbędne jest wykorzystanie wszelkich narzędzi prawnych umożliwiających Kasie Krajowej wykorzystanie funkcji stabilizacyjnej w postaci obejmowania udziałów w kasach jako forma pomocy prowadzącej bezpośrednio do podwyższenia funduszy własnych kas w celu ich stabilizacji finansowej.

Należy wskazać, również na treść uchwały z dnia 14.11.2013r. gdyż jest ona blankietowa, brak jest zgody na przystąpienie konkretnie do powoda, nie rodzi obowiązków żadnej ze stron, a jedynie daje uprawnienie do przystępowania, nie rozstrzyga kwestii członkowstwa oraz związanych z tym finansów tj. wpisowego, udziału członkowskiego i wkładów jak wynika z art.16§ 1 prawa spółdzielczego. W prawie spółdzielczym obowiązuje zasada dobrowolności w przystępowaniu do spółdzielni, członkiem spółdzielni zostaje się z chwilą podjęcia uchwały o

przyjęciu do spółdzielni, a więc nie została naruszona zasada dobrowolności wynikająca z art.16 prawa spółdzielczego. Art.16§1pr.spół. wskazuje, że aby przystąpić do spółdzielni należy zostać jej członkiem, a więc złożyć deklarację gdzie należy zadeklarować ilość udziałów oraz wpłacić wkład członkowski. Natomiast przystępowanie do spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych jest prawnie dozwolone na podstawie art.38§1 pkt 6 pr. spółdzielczego, zgodnie z którym Walne Zgromadzenie podejmuje uchwały w sprawie przystąpienia do innych pomiotów gospodarczych. Tak więc samo wyrażenie zgody na przystąpienie do spółdzielni jest możliwe i zgodne z prawem. Natomiast przystępujący do spółdzielni stają się członkami spółdzielni z chwilą przyjęcia ich przez spółdzielnię, musi więc być podjęta uchwała o przyjęciu do spółdzielni przez konkretną spółdzielnię. Natomiast kwestia pokrycia kosztów w zakresie objęcia udziałów, czy też pokrycia wpisowego nie została uregulowana w zaskarżonej uchwale. Niemniej jednak pokrycie tych wydatków jest możliwe jak wskazano wyżej z funduszu stabilizacyjnego zgodnie z art.55ust.2 o skok w zw. z par.52pkt5 statutu pozwanej.

Skarżący wskazuje, że podjęta uchwała narusza art.44 ustawy o skok który określa, że K. Krajowa prowadzi działalność wyłącznie na rzecz swoich członków, która polega na numeratywnie wyliczonych działaniach, a przystępowanie do spółdzielni nie zostało tam wskazane. Należy jednak wskazać na art.55 ust.2 ustawy o skok który odrębnie określa, że Statut K. (...) określa szczegółowe zasady tworzenia funduszu stabilizacyjnego i jego przeznaczenie, tak więc istnieje odrębne uregulowanie w zakresie funduszu stabilizacyjnego i przedmiotowa uchwała nie jest sprzeczna ani ze statutem, ani z ustawą.

Należy wskazać, że art.56ust.1 uskok mówi o inwestowaniu i zawiera katalog dopuszczalnych inwestycji - wpisowe, wkład członkowski i udział nie są inwestycją. Udział w kasach nie jest instrumentem inwestycyjnym gdyż nie jest oprocentowany. Obejmowanie udziałów nie jest elementem działalności inwestycyjnej, ale elementem jej działalności stabilizacyjnej o jakiej mowa w art.42 uskok – to podstawowe zadanie K. (...). Udzielenie kasom pomocy stabilizacyjnej w postaci obejmowania w nich udziałów jest formą pomocy prowadzącej do podwyższenia funduszy własnych kas. Podstawowe zasady tworzenia, a zatem określenia źródeł pochodzenia funduszu stabilizacyjnego zawarte zostały w ustawie - art.55ust.2uskok. Uszczegółowienie zasad w granicach określonych tym przepisem zostało pozostawione uregulowaniu statutowemu. Przeznaczenie funduszu stabilizacyjnego należy rozumieć jako wskazanie celu zgodnego z celem określonym w art.42 ustawy o skok oraz określenie sposobu jego wykorzystania poprzez wskazanie sposobów użycia funduszu w celu realizacji celu ustawy.(por. Wyrok SN z dnia 16.03.2012r. IV CSK 342/11) K. Krajowa jest spółdzielnią osób prawnych, a jej członkami są wyłącznie spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe, przy czym ich członkostwo jest obowiązkowe. K. pełni dwie funkcje stabilizacyjną i nadzorczą w celu zapewnienia bezpieczeństwa zgromadzonych w nich oszczędności oraz zgodności działalności kas z przepisami ustawy. Funkcja stabilizacyjna K. (...) musi być traktowana jako funkcja zasadnicza. Przepisy uskok regulujące kwestie związane z tworzeniem i przeznaczeniem funduszu, jako mające charakter bezwzględnie obowiązujący, muszą być wykładane ściśle. Art.55ust.2ustawy o skok wskazuje, że zasady tworzenia funduszu stabilizacyjnego i jego przeznaczenie określa statut K. (...). Zaskarżona uchwała nie zmierza do inwestowania wolnych środków K. (...), ale do umożliwienia wykonywania przez Kasę Krajową funkcji stabilizacyjnej opisanej art.42uskok i udzielenia kasom finansowego wsparcia ze środków funduszu stabilizacyjnego K. (...).

Podstawowe zasady tworzenia, a zatem określenia źródeł pochodzenia funduszu zostały przewidziane w art.55 ust.1 ustawy o skok. Natomiast uszczegółowienie zasad gospodarowania tym funduszem zostało pozostawione uregulowaniu statutowemu zgodnie z art.55ust.2 ustawy o skok. Przeznaczenie funduszu stabilizacyjnego należy rozumieć jako wskazanie celu zgodnego z celem ustawy określonym w art. 42 ustawy o skok.

W ocenie Sądu Apelacyjnego powództwo ewentualne o uchylenie uchwały na podstawie art.42 pr. spółdzielczego również nie zasługiwało na uwzględnienie i apelacja w tym zakresie okazała się bezzasadna.

Należy wskazać, że z art. 42 pr. spółdzielczego przewiduje trzy rodzaje powództw w zakresie zaskarżenia uchwał:

1/ o stwierdzenie nieważności uchwały wówczas musi istnieć sprzeczność z ustawą –art.42par.2

2/ o uchylenie uchwały – musi istnieć sprzeczność z postanowieniami statutu bądź dobrymi obyczajami, godzenie w interesy spółdzielni lub pokrzywdzenie członka spółdzielni- art.42par.3

3/ o ustalenie nieistnienia uchwały- art.42par.9 w zw. z art.189kpc.

Skarżący zarzucają naruszenie art.42§2prawa spółdzielczego poprzez brak jego zastosowania, gdy tymczasem to właśnie ten przepis stanowi właściwą podstawę prawną oceny ważności zaskarżonej uchwały. Jednak zarzut ten jest bezzasadny, albowiem powód nie wniósł powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały jakie jest oparte na podstawie art.42par.2 prawa spółdzielczego, a powództwo o ustalenie nieważności uchwały, co determinowało rozstrzygnięcie sądu I instancji na podstawie art.58§1kc w zw. z art.189kpc. Powód sformułował także powództwo ewentualne o uchylenie uchwały, a więc winien wykazać sprzeczność tej uchwały z postanowieniami statutu bądź dobrymi obyczajami lub, że godzi ona w interesy spółdzielni, albo ma na celu pokrzywdzenie członka spółdzielni zgodnie z art.42par.3 prawa spółdzielczego. W tej sytuacji to na powódzie spoczywa obowiązek udowodnienia istnienia przesłanek wskazanych wyżej, a uzasadniających zaskarżenie uchwały. Skarżący zarzuca, że uchwała jest sprzeczna z postanowieniami statutu, to winien tą sprzeczność udowodnić.

Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 27.09.2013r. w sprawie XV C 273/13 stał się prawomocny z dniem 21.10.2013r. , a więc par.3 ust.2pkt 11 statutu pozwanej w dacie podjęcia zaskarżonej uchwały już nie obowiązywał. Jednak uchwała z dnia 14 listopada 2013r. ma swoje oparcie w par.55pkt 5 statutu, który wskazuje, że fundusz stabilizacyjny powstaje z comiesięcznych wkładów członkowskich, o których mowa w par.12ust.2 i przeznaczony jest na potrzeby stabilizowania działalności spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych oraz kasy krajowej, a w szczególności na finansowanie programów naprawczych. Natomiast par.3 ust.2 wskazuje, że kasa krajowa prowadzi działalność na rzecz swoich członków, a w szczególności w podpunktach zostały opisane rodzaje działalności. Jednak wobec użycia słów „w szczególności” katalog działań K. (...) na rzecz jej członków jest otwarty i nie zabrania tworzenia różnych programów naprawczych również w postaci przystępowania do poszczególnych kas jako ich członek w celu realizacji funkcji stabilizacyjnej, która to funkcja jest funkcją podstawową K. (...).

Mając na uwadze powyższe należało orzec jak w sentencji na mocy art.385kpc.

O kosztach orzeczono na mocy art.98§1kpc, art.99kpc , w zw. z art.108§1kpc w zw. z § 12ust.1pkt2 w zw. z § 10ust.1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, mając na uwadze to, że apelujący interwenienci uboczni w całości przegrali sprawę.

SSOdel.Elżbieta Milewska-Czaja SSA Andrzej Lewandowski SSA Ewa Tomaszewska